

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Karla Šimky a soudkyň Sylvy Šiškeové a Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **S. S.**, zast. Mgr. Františkem Korbelem, Ph.D., advokátem se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1, proti žalované: **rektorka Univerzity Karlovy**, se sídlem Ovocný trh 560/5, Praha 1, proti rozhodnutí rektora Univerzity Karlovy ze dne 7. 4. 2021, č. j. UKRUK/431243/2020-7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2023, č. j. 5 A 68/2021-81,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rektor Univerzity Karlovy rozhodnutím označeným v záhlaví podle § 47c zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, vyslovil neplatnost součásti státní zkoušky žalobkyně, konkrétně obhajoby její diplomové práce *Právní postavení soudce v České republice – kárná odpovědnost* konané dne 28. 5. 2018 ve studijním programu Právo a právní věda. Dospěl totiž k závěru, že diplomová práce žalobkyně je plagiátem a byla naplněna skutková podstata uvedená v § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách. Žalobkyně podle něj převzala podstatné části své práce z diplomové práce studentky Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci K. Z. a z dalších zdrojů, aniž je ve své práci uvedla.

[2] Městský soud v Praze zamítl žalobu proti rozhodnutí rektora. Uvedl, že správní řízení nebylo zatíženo procesní vadou spočívající v nesprávném obsazení přezkumné komise, která by odůvodňovala zrušení rozhodnutí. Diplomová práce K. Z. je nepochybně autorským dílem. Rektor se podrobně zabýval tím, které pasáže a v jakém rozsahu byly opsány a ztotožnil se se závěry přezkumné komise. Žalobkyně doslovně převzala pasáže z práce K. Z., jiné pouze formálně upravila. Obě práce mají prakticky totožnou strukturu a žalobkyně přebírá i konkrétní myšlenkové pochody z druhé práce. Jedná se nepochybně o úmyslné jednání.

[3] Rektor ve svém rozhodnutí dospěl k závěru o naplnění skutkové podstaty podle § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách v alternativě spočívající v tom, že jednáním žalobkyně došlo k podstatnému narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu. Žalobkyni tedy nebylo kladeno za vinu, že šlo o soustavné nebo opakované jednání proti dobrým mravům. Posouzení rektora je přílehavé a v souladu s judikaturou. Napadené rozhodnutí není nepřiměřené ani nepřezkoumatelné.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[4] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) v kasační stížnosti namítá, že rozsudek městského soudu je nepřezkoumatelný. Městský soud se nezabýval tvrzeným porušením zásady proporcionality a zásady ochrany nabytých práv, včetně odkazu na rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 8. 8. 2007, č. j. 4 As 71/2006-83. Městský soud se také odmítl zabývat námitkou nepřezkoumatelnosti rozhodnutí rektora.

[5] Podle stěžovatelky přezkumná komise vydala stanovisko podle § 47c odst. 6 zákona o vysokých školách v nesprávném složení. Rektor sice jmenoval sedm členů komise včetně jednoho studenta, komise ale byla od počátku pouze šestičlenná, neboť JUDr. R. F. se žádného ze dvou jednání komise nezúčastnil. Druhého jednání se nezúčastnil ani JUDr. M. Ř. V případě tříčlenného soudního senátu také nepostačí, aby rozhodovali pouze dva soudci. Jelikož šlo v podstatě o jediný a zásadní podklad rozhodnutí, způsobuje tato procesní vada jeho nezákonnost.

[6] Rozhodnutí rektora je také v rozporu se zásadou proporcionality a ochrany nabytých práv a nepřiměřeně zasahuje do veřejných subjektivních práv stěžovatelky. Vyslovení neplatnosti státní zkoušky sice není trestní sankcí, svou povahou se ale sankčnímu řízení podobá a blíží se likvidačnímu trestu. Univerzita měla již v době obhajoby kontrolní mechanismy, které by měly případné pochybnosti odstranit. Stěžovatelka se nedopustila úmyslného jednání.

[7] Řízení o vyslovení neplatnosti může být zahájeno nejpozději do 3 let ode dne vykonání nebo zdánlivého vykonání poslední součásti státní zkoušky (zde 29. 5. 2018). S časovým odstupem slábné veřejný zájem na uvedení stavu deklarovaného vysokoškolským diplomem do souladu se stavem „skutečným“. Správní řízení bylo zahájeno dne 11. 11. 2020 a rozhodnutí rektora bylo stěžovatelce doručeno dne 8. 4. 2021,

pokračování

tedy téměř tři roky po úspěšné obhajobě. Jak NSS vyslovil v rozsudku ze dne 31. 10. 2019, č. j. 2 As 123/2019-37, č. 3954/2020 Sb. NSS, zákon o vysokých školách chrání i práva nabytá ve zlé víře. Tím spíše má přednost ochrana stěžovatelčiných práv nabytých v dobré víře.

[8] Rozhodnutí rektora je podle stěžovatelky nepřezkoumatelné. Nezabývá se totiž posouzením, zda je diplomová práce K. Z. autorským dílem, resp. zda ji žalobkyně nepoužila oprávněně. Nedostatečně se zabývá i zbylými podmínkami podle § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách, tedy hrubým porušením předpisů upravujících ochranu duševního vlastnictví, zdánlivým splněním podmínky pro absolvování státní zkoušky a soustavným a opakovaným jednáním proti dobrým mravům, kterým byla podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa studijního programu.

[9] Rektor byl v souladu se zásadou materiální pravdy povinen jednoznačně prokázat splnění všech zákonných podmínek pro vyslovení neplatnosti obhajoby. K prvním dvěma podmínkám (zda jiná diplomová práce je autorské dílo a zda je stěžovatelka úmyslně neoprávněně užila) rektor skutkový stav nezkoumal. Zbylými podmínkami se zabýval nedostatečně. Tyto nedostatky nelze zhojit ve vyjádření k žalobě.

[10] Nesprávné posouzení právní otázky městským soudem spatřuje stěžovatelka v posouzení všech podmínek podle § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách. Popírá, že by úmyslně čerpala z diplomové práce K. Z. Nevylučuje, že se s ní mohla při přípravě práce seznámit, a v takovém případě měla být uvedena v seznamu použitých zdrojů. Částečná shoda obou prací však není důsledkem stěžovatelčina úmyslného jednání.

[11] Stěžovatelka také zpochybňuje, že by šlo o hrubé porušení právních předpisů upravujících ochranu duševního vlastnictví. Autorskoprávní ochrana zdůrazňuje pravděpodobnost jedinečnosti díla nad jedinečností absolutní (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 360/2015). V řadě oblastí včetně práva je míra přibližování se textů vyšší. Obě diplomové práce byly zpracovány na stejné téma. Za hrubé porušení autorskoprávních předpisů lze označit případ, kdy jeden autor zcela převezme dílo jiného autora a vydává ho za své, nikoli nevědomou částečnou inspiraci diplomovou prací na stejné téma. K posouzení této otázky je navíc třeba odborné posouzení znaleckým posudkem.

[12] Ke zdánlivému splnění podmínek pro konání státní zkoušky stěžovatelka odkázala na důvodovou zprávu k příslušné novele zákona o vysokých školách (č. 137/2016 Sb.), podle níž jde zejména o případy, kdy je vydán diplom, aniž se státní zkouška vůbec konala. Stěžovatelka diplomovou práci úspěšně obhájila a splnila i zbývající součásti státní zkoušky. Po celou dobu zpracování práce komunikovala s vedoucí práce. Vedoucí i oponent navrhli práci hodnotit stupněm A, jímž byla stěžovatelka také hodnocena. Prokázala tedy komplexní znalost problematiky, což dokládá i její pracovní působení.

[13] K soustavnému nebo opakovanému jednání nebo podstatnému narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa stěžovatelka odkázala na kritéria

posuzování plagiátorství v opatření rektora č. 13/2020 a také na rozsudek NSS č. j. 2 As 123/2019-37. Stěžovatelka se nedopustila jednání systematické povahy soustavného ani opakovaného. Diplomová práce se zpracovává během studia pouze jednou. Soustavnost je podle NSS vyšší, cílenější a organizovanější formou opakování. Věcný rozsah jednání musí být dostatečně významný ve vztahu k celku plnění všech studijních povinností. Stěžovatelka absolvovala pětileté náročné a intenzivní studium a neopakovala ani jednu zkoušku. Složila i všechny části státní zkoušky a začala vykonávat činnost asistentky soudce. Z toho plyne, že nabyla veškeré znalosti, zkušenosti a dovednosti, které lze od daného studia očekávat.

[14] NSS ani v případě napovídání během státní zkoušky přes technické zařízení nedospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro vyslovení neplatnosti této zkoušky. Důvodem vyslovení neplatnosti proto nemůže být opomenutí několika citací v diplomové práci. Rektor ani městský soud nepřihlédl k úrovni stěžovatelkou získaných znalostí a zkušeností. Stěžovatelka v důsledku napadeného rozsudku nemůže vykonávat své povolání.

[15] Žalovaná souhlasí s rozsudkem městského soudu, který podle ní není nezákonný ani nepřezkoumatelný. Stanovisko přezkumné komise nebylo nezákonné. Komise byla jmenována v zákonném složení sedmi členů. V důsledku administrativního pochybení nebyl jeden z členů k jednání přizván. Z druhého jednání se další člen omluvil. Komise o závěru hlasovala jednomyslně hlasy všech pěti přítomných členů. I kdyby zbylí dva členové hlasovali jinak, nemohlo by to mít vliv na výsledek hlasování. O vyslovení neplatnosti státní zkoušky rozhoduje rektor, nikoli přezkumná komise.

[16] K námitce nepřiměřenosti napadeného rozhodnutí žalovaná uvádí, že byly naplněny podmínky § 47c zákona o vysokých školách, a proto bylo možné zasáhnout do stěžovatelčiných práv. Jde sice o zásah tvrdý, nicméně přiměřený. Plagiování nelze omlouvat poukazem na kontrolní mechanismy univerzity. Z důvodu technických omezení nebyl repozitář Univerzity Palackého v Olomouci zahrnut mezi cíle, které systém prohledával. Lichý je i argument týkající se časového odstupu od úspěšné obhajoby. Řízení bylo zahájeno v zákonné lhůtě.

[17] Rozhodnutí rektora není podle žalované ani nepřezkoumatelné. Vycházelo z informací ze studijního informačního systému, listinných důkazů včetně textů obou diplomových prací, výsledků kontrol shody textu, vyjádření stěžovatelky i důkazů, které navrhla (e-mailové komunikace s vedoucí práce) a stanoviska přezkumné komise. Rozhodnutí bylo řádně odůvodněno.

[18] Žalovaná nesouhlasí s tím, že by se pokoušela zhojit nedostatky rozhodnutí v soudním řízení. Závěr přezkumné komise je zevrubný a je z něj zřejmé, že stěžovatelka úmyslně užila cizí díla bez uvedení zdroje. Tím, zda je práce K. Z. autorským dílem, se rektor v rozhodnutí zabýval. Vzhledem k zjištěnému rozsahu plagiování si lze jen obtížně představit, že by se nejednalo o hrubé porušení předpisů upravujících ochranu duševního vlastnictví. Nejde o nevědomou inspiraci.

pokračování

[19] Rozhodnutí rektora se podle žalované vypořádalo i s otázkou zdánlivého splnění podmínek pro konání a vykonání státní zkoušky. Při takto rozsáhlém plagiování lze na situaci hledět, jako by se stěžovatelka dostavila k obhajobě, aniž by práci napsala. Rektor dospěl k závěru, že jednáním stěžovatelky byla podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu. Podmínku soustavnosti či opakovanosti jednání zmínil pouze v kontextu průběhu zpracování práce, tedy že nejde o opomenutí několika citací.

[20] Žalovaná je přesvědčena, že byly naplněny zákonné předpoklady pro vyslovení neplatnosti obhajoby. Jednání stěžovatelky je na vysokých školách zcela nepřípustné a stěžovatelka tímto způsobem dosáhla vzdělání, které je podmínkou pro výkon regulovaného povolání. Žalovaná považuje za společensky nepřijatelné, aby někdo takový mohl vykonávat povolání soudce či pracovat na jiných místech v justici.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[21] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná, není však důvodná.

[22] NSS úvodem podotýká, že napadené rozhodnutí vydal jako rektor prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA (resp. v jeho zastoupení prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D., prorektor pro tvůrčí a ediční činnost, k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013-37, č. 2917/2013 Sb. NSS). Od 1. 2. 2022 je rektorkou Univerzity Karlovy prof. MUDr. Milena Králíčková, Ph.D. Proto NSS v tomto rozsudku ve vztahu ke správnímu řízení hovoří o rozhodnutí rektora a o rektorovi, zatímco v kontextu řízení před kasačním soudem hovoří o žalované.

K přezkoumatelnosti napadeného rozsudku

[23] NSS se nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Podle stěžovatelky městský soud pominul její námitku týkající se porušení zásady proporcionality a zásady ochrany nabytých práv a námitku nepřezkoumatelnosti rozhodnutí rektora. NSS dospěl k závěru, že napadený rozsudek není nepřezkoumatelný pro pominutí žalobních bodů (rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[24] První jmenovanou námitkou se městský soud v dostatečné míře zabýval zejména v bodě 57 rozsudku a lze s ním souhlasit, že byla formulována spíše obecně. Stěžovatelka se v kasační stížnosti dovolává toho, že se městský soud nevypořádal s jejím odkazem na rozsudek NSS č. j. 4 As 71/2006-83 a odmítl jej jako strohé uvedení spisové značky bez bližší konkretizace. Je sice pravdou, že stěžovatelka v žalobě citovala vedle čísla jednacího tohoto rozsudku i dílčí pasáž z něj; jde však pouze o pasáž popisující v obecné rovině německou terminologií tříprvkový test proporcionality bez jakéhokoli vztahení ke stěžovatelčině věci. Postup městského soudu není podle NSS v rozporu s povinností soudu vypořádat se s odkazy na judikaturu (rozsudek NSS ze dne 23. 8. 2013, č. j. 5 Afs 83/2012-46, č. 2925/2013 Sb. NSS).

[25] I druhé údajně pominuté námitce (nepřezkoumatelnost rozhodnutí rektora) se městský soud podrobně věnoval, a i zde šlo o relativně obecnou žalobní argumentaci (doplněnou znovu pouze obecnou citací z jiného rozsudku NSS shrnující dopad nepřezkoumatelnosti na právo na spravedlivý proces). Lze poukázat nejen na výslovné vypořádání této námitky v bodě 58 napadeného rozsudku, ale také na jeho další části, v nichž městský soud hodnotil skutková zjištění a právní závěry rektora (např. body 48, 49, 52, 54 či 55). NSS uzavírá, že napadený rozsudek je dostatečně, logicky a koherentně odůvodněný. Městský soud adekvátně reagoval na všechny žalobní námitky, a jeho rozsudek tedy není nepřezkoumatelný.

Ke složení přezkumné komise

[26] Stěžovatelka dále namítá, že městský soud měl rozhodnutí rektora zrušit pro závažné procesní pochybení spočívající v tom, že stanovisko přezkumné komise přijalo pouze pět jejích členů. Toto stanovisko bylo podle stěžovatelky zásadním a v podstatě jediným podkladem rozhodnutí rektora.

[27] Podle § 47c odst. 6 zákona o vysokých školách platí, že *součástí podkladů pro rozhodnutí v řízení o vyslovení neplatnosti je stanovisko přezkumné komise. Přezkumná komise má 7 členů, z toho 6 členů jmenovaných rektorem z profesorů, docentů nebo dalších odborníků; sedmý člen komise je rektorem jmenován z řad studentů veřejné vysoké školy. Podrobnosti o složení přezkumné komise stanoví vnitřní předpis veřejné vysoké školy. Přezkumná komise se usnází nadpoloviční většinou hlasů všech svých členů.*

[28] Ze správního spisu vyplývá, že rektor v souladu s § 47c odst. 6 zákona o vysokých školách jmenoval sedm členů přezkumné komise. Zároveň ze spisu vyplývá, že prvního zasedání přezkumné komise (dne 1. 2. 2021) se zúčastnilo šest členů, druhého zasedání (dne 1. 3. 2021), na kterém bylo přijato stanovisko komise, se zúčastnilo pět členů. Všech pět přítomných členů hlasovalo pro přijaté stanovisko.

[29] NSS považuje za přílehlavou argumentaci rektora v doplňujícím vyjádření k žalobě ze dne 11. 10. 2021 (č. l. 51 a násl. spisu městského soudu). Přezkumná komise je nepochybně kolegiálním správním orgánem. Způsob, jakým kolegiální správní orgán jedná, je v obecné rovině upraven v § 134 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Užití správního řádu pro postupy podle zákona o vysokých školách vychází z § 180 správního řádu (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 10. 12. 2020, č. j. 30 A 129/2018-51, bod 12). Dílčí speciální pravidlo pro jednání přezkumné komise stanoví poslední věta § 47c odst. 6 zákona o vysokých školách.

[30] Pravidlo v poslední větě § 47c odst. 6 zákona o vysokých školách vyjadřuje, že přezkumná komise musí své stanovisko přijmout nadpoloviční většinou **všech** svých členů (tedy alespoň čtyřmi hlasy ze sedmi). Jde o speciální úpravu vůči § 134 odst. 2 *in fine* správního řádu, který požaduje pro přijetí usnesení kolegiálního orgánu nadpoloviční většinu **přítomných** členů. Jak správně uvedl rektor v doplňujícím vyjádření, zákon o vysokých školách naopak neobsahuje zvláštní pravidlo pro to, kdy je přezkumná komise

pokračování

usnášeníschopná. Pro řešení této otázky se tedy užije obecné pravidlo podle § 134 odst. 2 *in principio* správního řádu – kolegiální orgán je usnášeníschopný, jestliže je přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů.

[31] Městský soud obě tyto otázky (usnášeníschopnost a potřebnou většinu pro přijetí stanoviska) v bodě 44 rozsudku směřuje. Tato dílčí nepřesnost však nezpůsobuje nesprávnost jeho celkových závěrů. Je evidentní, že v případě stěžovatelky byla přezkumná komise na obou svých zasedáních usnášeníschopná podle § 134 odst. 2 *in principio* správního řádu (neboť byla přítomna nadpoloviční většina všech členů, tedy 6, resp. 5 ze 7 členů). Zároveň bylo stanovisko přijato v souladu s § 47c odst. 6 zákona o vysokých školách, neboť pro něj hlasovala většina všech (5 ze 7) členů komise. Přezkumná komise tedy přijala stanovisko v zákonném složení.

[32] Je jistě žádoucí, aby byl při rozhodování kolegiálního správního orgánu přítomen co největší počet jeho členů. To však neznamená, že rozhodování v neúplném složení je nezákonné, jsou-li splněna výše uvedená zákonná kritéria. V tomto směru je o poznání přesvědčivější než stěžovatelčin odkaz na tříčlenné soudní senáty odkaz rektora na plénium Ústavního soudu (s. 3 doplňujícího vyjádření k žalobě), které ač má (mít) 15 členů, může jednat i ve složení „oslabeném“ (§ 11 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Nad rámec této argumentace lze také připomenout, že stanovisko přezkumné komise není pro rektora závazné (§ 47d odst. 1 zákona o vysokých školách), čímž je dále snížen dopad případných procesních pochybení komise na zákonnost rozhodnutí rektora.

[33] NSS shrnuje, že i posouzení otázky namítaných procesních pochybení městským soudem v kasačním přezkumu s dílčími korekcemi (rozsudek NSS ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 Afs 104/2008-66) obstálo. Tato kasační námitka není důvodná.

K přezkoumatelnosti rozhodnutí rektora

[34] Stěžovatelka dále namítá, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť rektor nedostatečně odůvodnil splnění podmínek pro aplikaci § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách a nedostatečně zjistil skutkový stav. Teprve následně se podle stěžovatelky pokoušel tyto nedostatky napravit ve svých podáních v soudním řízení.

[35] NSS se stěžovatelkou nesouhlasí a v podrobnostech odkazuje na posouzení obsahově obdobné námitky městským soudem (bod [25] výše). Dodává, že rektor ve svém rozhodnutí shrnul závěry přezkumné komise, s nimiž se ztotožnil (s. 7 až 11), následně se věnoval právnímu rámci věci a výkladu toho, co lze považovat za plagiátorství (s. 11 až 13), a poté v návaznosti na výčet užitých podkladů podrobně zdůvodnil naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách a reagoval na stěžovatelčina vyjádření k věci (s. 14 až 19).

[36] NSS ve shodě s městským soudem považuje odůvodnění rozhodnutí rektora za dostatečné a přezkoumatelné. Skutkový stav byl zjištěn v míře potřebné pro rozhodnutí. Rektor se zabýval i tím, zda šlo o úmyslné hrubé porušení autorskoprávních předpisů (zejm. s. 15 rozhodnutí). Není tedy příléhavý stěžovatelčin poukaz na to, že

rektor tento aspekt pominul. Samotný fakt, že vyjádření rektora v řízení před městským soudem byla relativně podrobná, nemění nic na tom, že jeho rozhodnutí samo o sobě argumentačně ob stojí. Ke správnosti jednotlivých závěrů rektora se NSS vyjádří níže v rámci vypořádání námitek týkajících se nesprávného právního posouzení věci. Nyní uzavírá, že rozhodnutí rektora je přezkoumatelné.

Obecně k naplnění podmínek § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách

[37] Podrobný rozbor § 47c odst. 2 písm. b) provedl NSS již v rozsudku č. j. 2 As 123/2019-37. Skutkové podstaty, které lze podle tohoto ustanovení naplnit, jsou tři. Všem je jako vstupní nezbytná podmínka společné, že musí jít o „*úmyslné jednání proti dobrým mravům*“; jedním z příkladů takového jednání je „*úmyslné neoprávněné užití díla jiné osoby hrubě porušující právní předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví*“. Další podmínkou je, že osoba, jež se uvedeného jednání dopustila, „*nesplnila nebo splnila jen zdánlivě podmínky nebo předpoklady (...) pro konání a úspěšné vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce*“. Nutnou podmínkou naplnění znaků některé ze skutkových podstat § 47c odst. 2 písm. b) zákona o vysokých školách je dále ještě to, že výše uvedené jednání muselo mít i určité specifické znaky nebo následky. Zákon rozlišuje tři možné alternativy. V první řadě může být úmyslné jednání jsoucí ve významném rozporu s dobrými mravy jednání soustavné. Dále může být toto jednání opakované. Posledním případem je, že takovým jednáním byla podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu (body 14 až 16 rozsudku č. j. 2 As 123/2019-37).

[38] V nynější věci je z rozhodnutí rektora patrné (srov. zejména shrnutí aplikované skutkové podstaty na s. 15 a 18), že stěžovatelce bylo kladeno za vinu, že:

- v důsledku úmyslného neoprávněného užití díla jiné osoby hrubě porušujícího právní předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví;
- jen zdánlivě splnila podmínky nebo předpoklady stanovené zákonem o vysokých školách, studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem pro konání a úspěšné vykonání součásti státní zkoušky; a
- tímto jednáním byla podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu.

[39] Stěžovatelka směřuje část své kasační argumentace (zejm. body 100 a násl. kasační stížnosti a bod [13] tohoto rozsudku) i proti domnělému závěru rektora, že v jejím případě měla být poslední alternativa představována soustavností nebo opakovaností jejího jednání. Toto tvrzení však neodpovídá obsahu rozhodnutí rektora.

[40] Rektor na s. 16 svého rozhodnutí uvedl: „*Vzhledem k tomu, že dle závěru přezkumné komise, se kterým se rektor plně ztotožňuje, jednáním účastnice řízení byla podstatně narušena možnost získat standardní znalosti a dovednosti absolventa magisterského studijního programu Právo a právní věda, není třeba v daném případě naplňovat podmínku odlišné skutkové podstaty dle § 47c zákona o vysokých školách – tj. podmínku soustavnosti či opakovanosti jednání.*“ Totéž stěžovatelce vysvětlil i městský soud v bodě 55 rozsudku. Pokud se přesto stěžovatelka i v kasační stížnosti brání proti posouzení svého jednání jako opakovaného či

pokračování

soustavného, jde o námitky, které se míjí s předmětem řízení a neodpovídají rozhodovacím důvodům městského soudu ani rektora. Podle § 104 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103. Jak již NSS v minulosti uvedl, kasační stížnost musí kvalifikovaným způsobem zpochybňovat rozhodnutí krajského (městského) soudu, proti němuž byla podána (usnesení ze dne 30. 6. 2020, č. j. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS, bod 4). To však kasační stížnost stěžovatelky v rámci těchto námitek nečiní, a proto je v tomto rozsahu nepřípustná. V následujících částech rozsudku kasační soud vypořádá stěžovatelčiny námitky k dílčím prvkům aplikované skutkové podstaty.

K úmyslnému zavinění a hrubému porušení předpisů upravujících ochranu duševního vlastnictví

[41] Stěžovatelka popírá, že by úmyslně čerpala z diplomové práce K. Z.; podle svých tvrzení se jí mohla nanejvýš nevědomě inspirovat. To podle stěžovatelky nelze označovat za hrubé porušení autorských práv. Otázka zásahu do autorských práv je otázkou, k níž je zapotřebí znaleckého posouzení.

[42] NSS souhlasí s městským soudem (body 48 až 53 rozsudku) a rektorem (s. 15 až 18 napadeného rozhodnutí), že se o úmyslné hrubé porušení právních předpisů upravujících ochranu duševního vlastnictví jednalo. Není úkolem NSS (ani městského soudu) provádět detailní rozbor podkladů (zde zejména obou diplomových prací) v míře, v jaké tak učinila přezkumná komise a rektor. Úkolem správních soudů je přezkoumat toto detailní posouzení a ověřit jeho zákonnost (v případě NSS zprostředkovaně prostřednictvím přezkumu rozsudku městského soudu). Přesto NSS pro ilustraci uvede několik příkladů zjevného převzetí myšlenek K. Z. do diplomové práce stěžovatelky, které jednoznačně podporují závěr o naplnění této části skutkové podstaty.

[43] Jak uvedli rektor (s. 8 rozhodnutí) a městský soud (bod 52 rozsudku), obě práce vykazují nápadnou podobnost již z hlediska svého formálního členění. To lze dobře ilustrovat na srovnání provedeném přezkumnou komisí a rektorem v následující tabulce (s. 2 až 3 stanoviska, s. 8 rozhodnutí rektora):

Diplomová práce K. Z.	Diplomová práce stěžovatelky
1.1 Moc soudní a její právní úprava	1.1 Právní úprava moci soudní
2.1 Pojem kárná odpovědnost	2.1 Kárná odpovědnost jako pojem
3.2.2 Podmínky pro členství v kárném senátu	3.2.2 Členství v kárném senátu a jeho podmínky
4.2.1 Průtahy a nečinnost	4.2.1 Nečinnost a průtahy
5.2 Kárná opatření v praxi	5.2 Praxe v oblasti kárných opatření

[44] I v textu stěžovatelčiny práce lze nalézt celou řadu pasáží, které jsou doslova převzaty nebo pouze mírně upraveny. V následující tabulce NSS uvede pouze několik namátkou zvolených příkladů a v podrobnostech odkazuje na detailní rozbor ve stanovisku přezkumné komise:

Diplomová práce K. Z.	Diplomová práce stěžovatelky
Podnětem pro psaní této diplomové práce pro mne byly ostré debaty a kritické články ze strany odborné i laické veřejnosti na téma české soudnictví a osoba soudce. Odpovědnost soudce a (ne)efektivnost či (ne)funkčnost českého soudnictví představuje bezesporu problém, ohledně kterého se vedou diskuze bez jasného závěru. (s. 7)	Podnětem pro napsání této diplomové práce pro mne byly právě ony zmíněné ostré debaty a kritické články ze strany odborné i laické veřejnosti, které se vyjadřují na téma českého soudnictví a osoby soudce. Odpovědnost soudce a s ní úzce související (ne)efektivnost či (ne)funkčnost českého soudnictví představuje bezesporu problém, ohledně kterého se vedou diskuze bez jasného závěru. (s. 2)
Zavedení funkce přísedících má vést k posílení důvěry veřejnosti v rozhodování v kárných věcech. Dalším cílem je zvýšit objektivitu při rozhodování a odstranit tak vznik možných pochybností o nestrannosti a nezávislosti rozhodování, jelikož se objevuje názor, že mezi soudci může vládnout určitá „solidarita“ a nejsou tak postihováni důsledně. (s. 24)	Jak již bylo výše uvedeno, tak toto zavedení funkce přísedících má posílit důvěru veřejnosti v rozhodování ve věcech kárné odpovědnosti a vedle toho také zvýšit objektivitu tohoto rozhodování a zamezit úvahám nad možnou nezávislostí rozhodování, neboť se obecně mnozí domnívají, že mezi soudci vládne jakási solidarita, která se promítá i do oblasti kárné odpovědnosti. (s. 31)
Uložení důtky je projevem především morálního potrestání soudce a ukládá se za mírnější formy provinění, u kterých není možné uplatnit pouze výtku. Konkrétně tak bývá důtka nejčastěji ukládána v případě spáchání provinění spočívajících v průtazích a nečinnosti, ale také v případě jiných pochybení při výkonu funkce. V případě ukládání tohoto kárného opatření kárný soud shledává velmi důležitou okolností pro uložení důtky míru sebereflexe, kterou kárně obviněný soudce během řízení prokáže. (s. 42)	Její smysl lze spatřit zejména v morálním potrestání soudce a ukládá se pochopitelně v případě méně závažných provinění, u kterých není možné uplatnit pouze výtku. Pokud jde o konkrétnější případy kárných provinění, pak je důtka ukládána například za spáchání provinění spočívajících v průtazích a nečinnosti. Pro uložení důtky je ze strany kárného soudu velmi důležitou okolností míra sebereflexe, kterou kárně obviněný soudce během řízení prokáže. (s. 48)
Obecně není počet případů kárné odpovědnosti není v České republice nijak znepokojující, neboť si vedeme poměrně dobře i v rámci evropských výzkumů. Jako přetrvávající problém však vnímám nedostatečnou aktivitu ze strany Ministerstva spravedlnosti v rámci snahy postupně utvářet efektivní systém prevence v rámci problematiky kárné odpovědnosti. (s. 50)	Obecně není počet kárných provinění soudců v České republice nijak alarmující, stojíme si dobře ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. Přesto však nelze problematiku kárné odpovědnosti v naší zemi označit jako zcela správně řešenou, a to zejména při pohledu na zákonné předpisy a výše uvedené problémy. Lze se do jisté míry domnívat, že za vším stojí také nedostatečná aktivita Ministerstva spravedlnosti ve věcech vytváření

	efektivního systému prevence kárné odpovědnosti. (s. 56)
--	--

[45] Lze upozornit také na odhalené shody s pracemi jiných autorů (blíže bod 50 rozsudku městského soudu) či skutečnost, že stěžovatelka přebírala některé pasáže s překlipy a chybami (bod 53 rozsudku městského soudu). Podle kasačního soudu je již z textu obou diplomových prací zřejmé, že argumentace stěžovatelky odvolávající se na pouhou nevědomou inspiraci je lichá. Stejně tak jsou nepřiléhavé odkazy na judikaturu Nejvyššího soudu zabývající se statistickou jedinečností díla.

[46] Kasační soud stejně jako městský soud (bod 48 rozsudku) nemá pochybnosti o tom, že diplomová práce K. Z. je autorským dílem [§ 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon; srov. *dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora*]. Podobně jako městský soud považuje NSS námitku stěžovatelky, že by se z nějakého důvodu o autorské dílo jednat nemělo, za účelovou. Stěžovatelka ostatně ani v žádné fázi řízení nepřiblížila, proč by tomu tak mělo být.

[47] NSS souhlasí i s tím, že z hlediska intenzity nelze rozsah porušení předpisů upravujících právo duševního vlastnictví v práci stěžovatelky hodnotit jinak než jako porušení hrubé, neboť intenzita neoprávněného užití děl jiných autorů je v práci stěžovatelky skutečně vysoká. Nejde o ojedinělá pochybení spíše formálního rázu, nýbrž o rozsáhlý zásah do práv jiných autorů, který ve svém důsledku způsobuje, že stěžovatelčina práce není ve značné míře výsledkem její vlastní tvůrčí činnosti.

[48] NSS také souhlasí s městským soudem (bod 48 rozsudku) a rektorem (s. 15 rozhodnutí), že k posouzení věci nebylo zapotřebí znaleckého posudku. Odborné posouzení v řízení o vyslovení neplatnosti součásti státní zkoušky zajišťuje primárně přezkumná komise, která je složena z odborníků v daném oboru, a je z toho důvodu schopna věc komplexně zhodnotit (srov. čl. 18 odst. 3 Studijního a zkušebního řádu Univerzity Karlovy). Při zjišťování skutkového stavu nevznikly pochybnosti, které by vyžadovaly doplnit dokazování prostřednictvím znaleckého posudku.

[49] Co se týče úmyslného zavinění, NSS připomíná, že zavinění je skutečností vnitřního života dané osoby, kterou jiné osoby nemohou pozorovat, takže přímým důkazem může být jen doznání, a jinak je lze zpravidla dokazovat jen nepřímou z okolností objektivní povahy, z kterých se podle zásad správného myšlení a uvažování dá usuzovat na vnitřní vztah osoby k porušení zájmu chráněného zákonem (zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. 10. 1973, č. j. Tpjf 51/72, č. 62/1973 Sb. NS, obdobně např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 1671/13, bod 11).

[50] Městský soud se správně v bodě 53 svého rozsudku ztotožnil s rektorem, který z okolností věci a ze způsobu, jakým byly části cizích děl do práce stěžovatelky přebírány, jednoznačně dovedl, že stěžovatelka musela jednat úmyslně. S tímto posouzením se ztotožňuje i kasační soud. Jiné vysvětlení, než že šlo o úmyslné jednání, podle NSS nepřípadá z podstaty věci v úvahu.

Ke zdánlivému splnění podmínek pro konání a vykonání obhajoby

[51] Stěžovatelka k tomuto prvku skutkové podstaty poukazuje na znění důvodové zprávy k novele, která řízení o vyslovení neplatnosti zavedla, a dále upozorňuje na komunikaci s vedoucí práce, hodnocení práce stupněm A a podíl vlastního textu stěžovatelky v práci.

[52] NSS nepřisvědčil ani této části kasačních námitek. Je sice pravdou, že důvodová zpráva k zákonu č. 137/2016 Sb. na s. 127 uvádí: *„Postihnout je třeba i zdánlivé splnění podmínek a předpokladů pro úspěšné konání a vykonání státní zkoušky, zejména případ, kdy byl dané osobě vydán vysokoškolský diplom, aniž by tato například vůbec konala státní zkoušku předepsanou na závěr studia.“* Jde však pouze o jeden dílčí příklad situací, které lze pod danou část skutkové podstaty podřadit.

[53] Jak uvedl NSS v bodě 14 rozsudku č. j. 2 As 123/2019-37, tato část skutkové podstaty vyjadřuje následek jednání definovaného v předchozím prvku skutkové podstaty. Tímto následkem (v případě *zdánlivého splnění podmínek*) je, že osoba, která se tohoto jednání dopustila, vytvořila situaci, kdy se navenek jevilo, že splnila příslušné kvalifikační předpoklady pro státní zkoušku či její součást, avšak ve skutečnosti je nesplnila, neboť dojmu splnění docílila jednáním zpravidla podvodného charakteru (bod 15 citovaného rozsudku).

[54] Toto zdánlivé splnění podmínek se může vztahovat k tomu, zda student vůbec mohl k příslušné části státní zkoušky přistoupit, tedy zda se vůbec mohla konat (podmínky pro *konání*), nebo se může vztahovat k tomu, zda měl být student u příslušné části státní zkoušky úspěšný (podmínky pro *vykonání*). V případě stěžovatelky šlo o druhý jmenovaný případ.

[55] Jinak řečeno, kdyby byl v době obhajoby stěžovatelčiny diplomové práce znám pravý stav věcí (tedy že její práce je do značné míry plagiátem), nemohla by tuto část státní zkoušky úspěšně vykonat. K tomu NSS poukazuje na čl. 37 odst. 2 Pravidel pro organizaci studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy ve znění ke dni obhajoby (28. 5. 2018). Tento vnitřní předpis fakulty (§ 33 zákona o vysokých školách) stanovil, že v případě usnesení se, že práce je plagiátem, bude student hodnocen „neprospěl“ a předseda zkušební komise podá děkanovi podnět k zahájení disciplinárního řízení se studentem. Takový závěr lze nicméně považovat za samozřejmý i bez ohledu na jeho výslovné zakotvení ve vnitřním předpisu. Z povahy věci nepřipadá v úvahu, že by kvalifikační práce, kterou lze jako celek považovat za plagiát, mohla být po právu obhájena.

[56] Z tohoto důvodu nepovažuje NSS argumentaci stěžovatelky k této části skutkové podstaty za přesvědčivou a skutečností, které k ní uvádí, za relevantní. Jak již soud vysvětlil výše, diplomová práce stěžovatelky hrubě porušuje předpisy upravující ochranu duševního vlastnictví. Je proto správný závěr rektora, že za takové situace stěžovatelka splnila podmínky pro úspěšné vykonání obhajoby pouze zdánlivě (s. 18 rozhodnutí), i hodnocení městského soudu (zejm. bod 55 rozsudku), který tento závěr aproboval.

pokračování

K podstatnému narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa

[57] K poslednímu prvku skutkové podstaty uvádí stěžovatelka předně argumentaci týkající se opakování a soustavnosti vytýkaného jednání (zejm. body 100 a násl. kasační stížnosti), která se, jak již NSS uvedl výše (bod [40]), míjí s podstatou věci, neboť tato varianta skutkové podstaty nebyla vůči stěžovateli užita. Vedle toho stěžovatelka upozorňuje na průběh svého studia a jeho úspěšné zakončení v rámci všech částí státní zkoušky, jakož i na své následné profesní uplatnění. Upozorňuje také na to, že NSS v rozsudku č. j. 2 As 123/2019-137 i v případě flagrantního podvádění u státní zkoušky důvod pro vyslovení její neplatnosti neshledal.

[58] Kasační soud k tomu uvádí, že podmínkou podstatného narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa se rozsudek č. j. 2 As 123/2019-137 detailněji nezabýval, neboť tehdejší věc se týkala podmínky opakování jednání (srov. jeho bod 20). K podmínce podstatného narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa se NSS vyjádřil pouze nad rámec odůvodnění (zejm. v bodě 19). Zjednodušeně ji shrnul jako situaci, kdy příslušné úrovně vysokoškolského vzdělání dosáhl po formální stránce někdo, kdo ve skutečnosti obsah tohoto vzdělání a kvalifikaci s tím spojenou do sebe v podstatné míře nevstřebal (bod 11 citovaného rozsudku).

[59] V nynější věci kasační soud souhlasí s městským soudem a rektorem, že v případě stěžovatelky k podstatnému narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa došlo. Rektor na s. 17 svého rozhodnutí přílehlavě uvedl, že dovedností absolventa daného magisterského programu je nepochybně i schopnost samostatně vypracovat diplomovou práci, přinést vlastní myšlenky a vytvořit vlastní závěry, což se však v případě stěžovatelky nestalo.

[60] Městský soud v bodě 56 rozsudku správně odlišil situace, kdy jde spíše o pochybení formálního rázu (opomenutí uvedení citací v jinak původní práci), oproti případům, kdy v podstatné míře nejsou do práce vloženy vlastní myšlenky a závěry. V závěru bodu 55 rozsudku také přílehlavě odkázal na skutečnost, že NSS v bodě 12 rozsudku č. j. 2 As 123/2019-137 tam řešenou situaci výslovně odlišil od případů, kdy by určitá osoba čistě cizí myšlenky (například právnický text sepsaný jinou osobou) vydávala za své, aniž by k tomu přistoupila jí samou „přidaná hodnota“ intelektuálního výkonu, byť z pohledu splnění podmínek zkoušky nedostačujícího.

[61] Podle NSS jde v posuzované věci právě o takovou situaci. Nelze se ztotožnit s tvrzením stěžovatelky, že jde o „opomenutí několika citací v diplomové práci“. V podstatné části stěžovatelčiny diplomové práce totiž schází její vlastní kreativní „vnos“. Naopak je ve značné části práce kreativní činnost stěžovatelky zaměřena nikoli na formulování a obhajování vlastních odborných názorů, nýbrž jen na formulační úpravy myšlenek a názorů K. Z., popřípadě jiných autorů, či jejich pouhé doslovné přebírání bez náležité citace.

[62] Jak výstižně uvedl rektor na s. 17 rozhodnutí, pokud nebyla stěžovatelka schopna samostatně vypracovat diplomovou práci a zpracovala ji způsobem zjištěným v tomto

řízení, lze se důvodně domnívat, že nezískala standardní znalosti a dovednosti absolventa magisterského studijního programu Právo a právní věda. Na tom nic nemění ani stěžovatelčino následné profesní působení.

K proporcionalitě napadeného rozhodnutí

[63] Stěžovatelka v kasační stížnosti také namítala, že důsledky rozhodnutí rektora jsou vůči ní nepřiměřené a že se blíží likvidačnímu trestu. Poukázala na to, že již v době obhajoby měla univerzita nastaveny kontrolní mechanismy. Také uvedla, že řízení bylo zahájeno a rozhodnutí vydáno v závěru zákonem stanovené lhůty a že by měla být upřednostněna ochrana jejich práv nabytých v dobré víře.

[64] NSS ve shodě s městským soudem (bod 57 rozsudku) vnímá, že dopady rozhodnutí rektora jsou pro stěžovatelku tíživé. Jak ale kasační soud podrobně vysvětlil výše, byly splněny všechny zákonné podmínky pro to, aby rektor vyslovil neplatnost části státní zkoušky. Jde přitom o řízení, v němž rektor nedisponuje správním uvážením (srov. § 47c odst. 2 zákona o vysokých školách). Pokud jsou tedy zákonné podmínky naplněny, je rektor povinen neplatnost vyslovit.

[65] Podle kasačního soudu neodporuje zákonná konstrukce řízení o vyslovení neplatnosti (tedy způsob, jakým zákonodárce v obecné rovině provedl vážení protichůdných zájmů) ústavnímu pořádku. Pro vyslovení neplatnosti je zapotřebí kumulativně splnit několik podmínek. Zákon do jisté míry chrání i práva nabytá ve zlé víře (rozsudek č. j. 2 As 123/2019-137, bod 11). Pokud jsou ale striktní zákonné podmínky splněny, je podle NSS vyslovení neplatnosti namístě.

[66] NSS také souhlasí s městským soudem (závěr bodu 57 rozsudku), že nepřiměřenost rozhodnutí rektora nelze spatřovat ani v jeho časovém odstupu od obhajoby stěžovatelčiny diplomové práce. Podle § 47c odst. 4 písm. b) zákona o vysokých školách může být řízení o vyslovení neplatnosti zahájeno nejpozději do 3 let ode dne vykonání nebo zdánlivého vykonání státní zkoušky nebo její poslední součásti. Jak plyne ze správního spisu (a stěžovatelka tuto skutečnost nerozporuje), řízení bylo v této zákonné lhůtě nejen zahájeno, ale do 3 let od vykonání poslední součásti státní zkoušky v něm bylo i meritorně rozhodnuto. V této zákonné lhůtě ani v jejím dodržení ze strany rektora nespátřuje NSS nic nepřiměřeného.

[67] Stejně tak není přiléhavý ani poukaz stěžovatelky na kontrolní mechanismy univerzity. Jistě je žádoucí, aby byly nedostatky kvalifikačních prací odhaleny již v rámci procesu jejich obhajoby, nikoli až následně. Nelze však pomíjet, že celým smyslem a legitimním účelem řízení o vyslovení neplatnosti, jak jej upravuje zákon o vysokých školách, je zjednání nápravy právě v situacích, kdy přes existenci kontrolních mechanismů k pochybení dojde. Jestliže tento zákonný nástroj byl ve stěžovatelčině věci k tomuto účelu užít a byly pro to splněny všechny (poměrně striktní) zákonné podmínky, nepovažuje to NSS za nepřiměřený zásah do stěžovatelkou nabytých práv (která musela s ohledem na úmyslné zavinění nabyt ve zlé víře).

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[68] NSS uzavírá, že podmínka podstatného narušení možnosti získat standardní znalosti a dovednosti absolventa daného studijního programu [§ 47c odst. 2 písm. b) *in fine* zákona o vysokých školách] je zpravidla naplněna, jestliže závěrečná práce studenta v podstatné míře a bez řádné citace přebírá myšlenky a závěry jiných autorů a postrádá vlastní tvůrčí přínos studenta. NSS tedy zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[69] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Neúspěšná stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované nevznikly náklady nad rámec její běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. dubna 2024

Karel Šimka
předseda senátu